

THE VIEWS OF THE PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL TEACHERS ON PREPARATION PROCESS OF EMERGENT LITERACY IN PRESCHOOL

(OKUL ÖNCESİ VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİNDEKİ OKUMA-YAZMAYA HAZIRLIK SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*)

Necdet TAŞKIN¹
Mehmet KATRANCI²
Mehmet UYGUN³

ABSTRACT

This study aims at determining preschool and classroom teachers' views on preparatory activities for emergent literacy during preschool. In this study, case study, a qualitative research design was used. The study group of the research consists of three preschool and three classroom teachers who worked for an elementary school in Ankara during 2011-2012 education year. Data collection was conducted through a semi-structured interview form. Focus group technique was employed for the research data collection. In relation to the findings obtained in the research, it was determined that within emergent literacy activities in preschool education institutions, mostly drawing, teaching concepts, sound activities, and even though not very often and widely spread, letter activities are conducted. According to classroom teachers, too much pencil practices and learning reading and writing beforetime in preschool cause children to experience problems such as writing incorrectly, being bored of school and regression.

Key words: Emergent literacy, preschool education, preschool teacher, primary school teacher.

ÖZET

Bu araştırmada, okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin okul öncesi dönemdeki okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları hakkındaki görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 öğretim yılında Ankara'daki bir ilköğretim okulunda görev yapan üç okul öncesi ve üç sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında odak grup görüşmesi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma elde edilen verilere göre, okul öncesi eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında; çizgi, kavram öğretimi ve ses çalışmaları ile çok sık ve yaygın olmasa da harf çalışmaları yapılmaktadır. Sınıf öğretmenleri, okul öncesinde çocukların kalemle çok fazla karşılaşmasının ve erken okuma-yazma öğrenmesinin birinci sınıfta yanlış yazma, okuldan sıkılma, bıkkıma, gerileme gibi bazı sorunlara neden olduğunu ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okuma-yazmaya hazırlık, okul öncesi eğitim, okul öncesi öğretmeni, sınıf öğretmeni.

* Bu çalışma daha önce '5th World Conference on Educational Sciences, 05-08 February 2013, Sapienza University of Rome, Italy'de sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş şeklidir.

¹ Yrd. Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

E-posta: netaskin@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

E-posta: mtkatranaci@gmail.com

³ Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

E-posta: muyguntr@gmail.com

SUMMARY

Introduction

The period of preschool, when the potential for learning is high, is a process preparing children for elementary education by supporting them physically, mentally, emotionally, and socially (Yapıcı and Ulu, 2010). According to Wasik, Bond, and Hindman (2006), because of preschool is a period in which the child acquires necessary information such as skills, habits and experience for reading and writing as well as the social, emotional and cognitive development of the children the period of preschool is important. Writing and phonological awareness skills that a child gain at preschool years effect his/her success in elementary school and contribute him/her to be more successful in literacy activities (Kleeck and Schuele, 2010; Cappelloni, 2010; Spira, Bracken and Fishel, 2005).

Literacy preparation activities at home and school are greatly significant in the development of young children's literacy skills (Güleç, 2008). A rich stimulating environment is important in the development of literacy skills. Children today encounter many visual stimuli in their environment (Gardiner, 2006; Clark and Kragler, 2004). According to Berry (2000), young children obtain their first ever information on literacy through investigating the writings around them, observing adults' interactions with writing, and interacting with those in the environment. According to Çelenk (2007), besides printed instruments, children encounter during preschool ages, such as books, magazines, newspapers, and illustrated children's books which develop visual and linguistic perception, listening, drawing, and painting activities children participate in the family and the preschool are considered "literacy practices".

First literacy education in Turkey is provided during Turkish language classes in the first grade on the primary stage of elementary education. The purpose of first literacy education in Turkish Language Curriculum introduced in 2005 is stated as providing an effective literacy education right from the first grade and raising individuals who think, understand, inquire, learn to learn, use knowledge, and problem-solve (MEB, 2009). Among the general aims of preschool education program of Ministry of Education, readiness of the children takes part to the primary school. However, in this program, explanations for teachers who have to do some studies about reading-writing stay in restricted level.

Purpose

This study aims at determining preschool and classroom teachers' views on preparatory activities for emergent literacy during preschool considering the importance of preparatory activities for emergent literacy in transition literacy process. In line with this main purpose, answers of these following questions were sought;

- 1- What are the preparatory activities for emergent literacy in preschool?
- 2- What are the problems which preschool and classroom teachers encounter in preparatory activities for emergent literacy and what are their suggestions for the solutions of problems?

3- How much information have preschool and classroom teachers about the program of other level?

4- What are the preschool and classroom teachers' expectations of each other?

Method

This study that aims at determining preschool and classroom teachers' views on the preparatory activities for emergent literacy during preschool, a case study, a qualitative research design was used. A qualitative research is defined as a qualitative data collection method in which observations, interviews, document analysis are used and in which a qualitative process is followed towards revealing the perceptions and events in a realistic and holistic manner in natural environment (Yıldırım and Şimşek, 2011).

Discussion and Conclusion

According to the findings of the study, in preschool institutions within the context of preparing reading and writing generally concept learning, line studying, aware of phonetics studies and rarely some letter studies have been done. Also the study of the Akbaba Altun and others (2014) similar findings of this study, preschool teachers within the context of reading and writing studies, making concept, line and phonetic studies are determined. However, the studies of the preschool teachers readiness to the reading and writing, there is not a unity. This situation can be due absence of the preparatory work of reading and writing and the teachers who haven't got enough information about the primary school in Turkish preschool educational program. Also it is thought that, in the preschool education with the absent of qualified recourses related with preparatory work of reading and writing guide not only preschool teachers but also parents.

Within the scope of study, the findings from preschool teachers, the teachers don't give an essential importance to the aware of voice control. Because the teachers claim that they do practices regarding to voiceses letter but they don't give time for other practices Other studies also supports this finding (Akbaba Altun et al, 2014; Erdoğan et al., 2013; Phillips, Menchetti and Lonigan, 2008; Tuğluk et al., 2008). However studies for reading and writing show that the studies for being aware of vocal awaraness are so important that the children gain skills in other years. (Erdoğan, 2012; Anthony and Francis, 2005; Pullen and Justice, 2003; Burgess, 2002). It can be said that preschool teachers must give importance to awareness of vocal practices within the all phonetic studies, due to the importance of this period.

Class teachers preparatory works related with reading and writing in preschool education, cause some students writing wrongly, bored from school and regression of the children from the school. In the study of Yapıcı and Ulu (2010) similar findings of this study, class teachers are determined that preschool teachers have wrong preparatory studies and because of this reason they are in the opinion of not having done this preparatory work. Similar finding of Dereli (2012)

according to this study are seen. In this study, it is determined that classroom teachers expect from preschool teachers just to make line practising. Because, according to classroom teachers correction of a letter and letter writing is so difficult. With the parallel of Şahin, Sak and Tuncer (2013) are obtained similar finding of this study. It's confirmed that most of the preschool teachers who have the opinion of that wrong teaching in preschool lead to some problems in primary school. In different studies (Fogo, 2008; Güleç, 2008) it is identified that preschool teachers don't have enough information related with hand writing and it's studies. According to Senemoğlu (2005), prior learning restricts the former learnings in other words proactive inhibition occurs. With the context of this study it can be said that, taking the opinion of the classroom teachers into consideration, wrong applications in preschool affect primary school reading and writing studies negatively.

Classroom teachers don't have necessary information about the former year situation of his/her class and also the preschool teachers don't know what can be done for unity of this two systems in order to gain qualified level. According to this result it can be said that the teachers don't care about other education programs in other levels.

There are some recommendations according to the result of this study:

- It can be ensured both preschool teachers and families that guided qualified tv and radio programs. Especially in the preschool period the studies of being aware of voice studies, taking into account positive effects of reading and writing skills, some materials can be prepared within applied practices.
- Preschool education and primary school education especially 1st grade education can be given to preschool teachers' program in-service education.
- It can be provided that both classroom teachers and preschool teachers should come together every year regularly.
- Some precautions may be taken in order to prevent harmful effects of the system that affect the children who learn earlier
- Related with the topic, more samples can be done in order to clarify the opinions of preschool teachers and classroom teachers.

GİRİŞ

Öğrenme potansiyelinin yüksek olduğu okul öncesi dönem, çocukları bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden destekleyerek ilköğretime hazırlayan bir süreçtir (Yapıcı ve Ulu, 2010). Wasik, Bond ve Hindman'a (2006) göre okul öncesi dönem, çocukların sosyal, duygusal, bilişsel gelişimlerinin yanısıra okuma-yazma için gerekli bilgi, beceri, alışkanlık gibi deneyimleri edindiği dönem olduğundan önemlidir. Bu dönemde çocukların, görsel ve yazılı kaynakları fark etme, yazının kendine özgü özellikleri olduğunu anlama, okunanların yazılabildiğini yazılanların ise okunabildiğini keşfetme gibi okuma-yazma deneyimleri kazanmaları, onların okuma-yazma sürecine hazır olmalarına katkı sağlar (Erdoğan ve diğ., 2013). Çocuğun okul öncesi dönemde kazandığı yazı ve ses farkındalığı becerileri ilkokuldaki başarısını etkilemekte ve okuma-yazma çalışmalarında daha başarılı olmasına katkı sağlamaktadır (Kleek ve Schuele, 2010; Cappelloni, 2010; Spira, Bracken ve Fishel, 2005).

Deretarla Gül (2004), çocuğun öğrenmesinde ve okuma-yazma için etkin olan işitsel ayırt etme, anlama, ses farkındalığı kazanma ve sayı kavramları oluşturma gibi becerileri kazanmasında çevresel desteğin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bundan dolayı küçük çocukların okuma-yazma becerilerinin gelişiminde ev ve okuldaki okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları büyük önem taşır (Güleç, 2008). Bu nedenle çocukların, okul öncesinden sonraki öğrenim basamaklarında akademik anlamda başarılı olmaları için onlara yardımcı olabilecek deneyimlerle küçük yaşlarda karşılaşmaları gerekmektedir. Günümüzde çocuklar, çevrelerinde birçok görsel uyarıcı ile karşılaşmaktadır (Gardiner, 2006; Clark ve Kragler, 2004). Zengin bir uyarıcı çevre okuma-yazma becerilerinin gelişimi açısından önemlidir. Berry'e (2000) göre küçük çocuklar, çevrelerinde bulunan yazıları inceleyerek, yetişkinlerin yazı ile etkileşimlerini gözlemleyerek ve çevresindekilerle etkileşime geçerek okuma-yazmayla ilgili ilk bilgilerini edinirler. Çelenk'e (2007) göre çocukların okul öncesinde karşılaştığı kitap, dergi, gazete, görsel ve dilsel algıyı geliştirici resimli çocuk kitapları gibi basılı araç-gereçlerin yanı sıra, ailesi ile birlikte gerçekleştirdiği ve anaokulunda katıldığı dinleme, çizme, boyama etkinlikleri "okuma-yazma deneyimleri" olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları sadece masa başında yapılan kitap/kavram/çizgi çalışmaları olarak değerlendirilmemelidir. Aksine, okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının sanat, drama, müzik, oyun gibi farklı etkinlik çeşidi ile gerçekleştirilmesi gerektiğinin de bilinmesi gerekir (MEB, 2013).

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ilkokula hazırlık çalışmalarının içinde yer alan ve çocukların ilkokula geçişini kolaylaştırmak, hazır bulunuşluluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Ülkemizdeki okul öncesi eğitim kurumlarındaki okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları okumayı ya da yazmayı öğretme amacı taşımamaktadır. Bu husus hem 2006 hem de 2013 okul öncesi eğitim programlarında, "Programda okuma ve yazma öğretimi yoktur." ifadesiyle özellikle vurgulanmaktadır. Okul öncesi eğitimde amaç, çocukların ilkokulda okuma ve yazmayı hızlı öğrenebilmesi için gereken ön becerileri kazandırmaktır.

Çocukların öncelikle, okuma-yazmanın gerekliliğini ve gerçek yaşam ile ilişkisini anlamaları önemlidir. Böylece çocukların, okuma-yazmaya ve okula karşı olumlu bir algı geliştirmeleri desteklenecektir. Okuma-yazma için farkındalık oluşturmak ve heveslendirmek, yapılacak çalışmaların amacına ulaşabilmesi açısından son derece önemlidir (MEB, 2013).

Türkiye’de ilkokuma-yazma öğretimi, ilkokulun birinci sınıfında Türkçe derslerinde yürütülmektedir. 2005 yılından itibaren uygulamaya konulan Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ilkokuma-yazma öğretiminin amacı; birinci sınıftan itibaren etkili bir okuma-yazma öğretimini gerçekleştirmek ve düşünen, anlayan, sorgulayan, öğrenmeyi öğrenen, bilgiyi kullanabilen ve sorun çözebilen bireyleri yetiştirmek olarak ifade edilmektedir (MEB, 2009). Bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin ilkokuma-yazma becerilerini onlardan beklenen düzey olan doğru, akıcı ve anlayarak okuma; doğru, güzel, akıcı ve anlaşılır yazma beceri ve alışkanlığını edinebilmeleri, okul öncesinde yaşadıkları deneyimler, karşılatıkları fırsatlar ve aldıkları eğitimle ilişkilidir (Yangın, 2007). Okul öncesi eğitim programında çocukların gelişim özelliklerine uygun yöntemleri, araç ve gereçleri kullanarak; okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları yaptırılarak kazandırılması hedeflenmektedir. MEB Okul Öncesi Eğitim Programı’nın (2013) da genel amaçları arasında çocukların ilkokula hazırlanmasının sağlanması yer almaktadır. Ancak sözkonusu programda öğretmenlerin okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında yapması gerekenlere yönelik açıklamalar sınırlı düzeyde kalmaktadır.

Alanyazında okul öncesi dönemde okuma-yazmaya hazırlık etkinliklerine yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri, yeterlik algıları, okuma-yazmaya yönelik yaptıkları çalışmalar ve bu çalışmaların ilkokullardaki okuma-yazma sürecine etkisi (Akbaba Altun, Şimşek Çetin ve Bay, 2014; Erdoğan ve diğ., 2013; Alisinanoğlu, ve Şimşek, 2012; Bay, 2008; Güleç, 2008; Tuğluk, Kök, Koçyiğit, Kaya ve Gençdoğan, 2008; Yangın, 2007; Deretarla Gül, 2004) ile ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Dereli (2012) tarafından yapılan ve okul öncesi öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin okul öncesi dönemde okuma-yazmaya yönelik yapılan çalışmalar ile ilgili görüşlerinin karşılaştırıldığı bir çalışma da yapılmıştır. Bu araştırmanın verileri yukarıda belirtilen araştırmalardan farklı olarak odak grup görüşmesi tekniği ile toplanmıştır. Böylece araştırmaya katılan okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin etkileşimli bir ortamda diğer grupta yer alan öğretmenlerin görüşlerini duymaları ve bu görüşlere yönelik kendi görüşlerini ifade etmeleri sağlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının okuma-yazmaya geçiş sürecindeki önemi göz önünde bulundurularak okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi dönemde yapılan okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları hakkındaki görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu başlık altında, araştırma sürecinde izlenecek yöntemi somutlaştırmak amacıyla; araştırma deseni, süreci, uygulanan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, araştırmanın gerçekleştiği ortam, katılımcılar, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Araştırma Deseni

Okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi dönemdeki ilkokuma yazmaya hazırlık çalışmaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma nitel araştırma deseni kullanılarak yürütülmüştür. Nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 öğretim yılında Ankara'daki resmi bir ilköğretim okulunda görev yapan üç okul öncesi ve üç sınıf öğretmeni; toplam 6 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların üçü sınıf öğretmenliği, ikisi okul öncesi öğretmenliği, biri de çocuk gelişimi ve eğitimi lisans mezunudur. Katılımcıların 5'i bayan, 1'i de erkektir. Ortalama 10 yıllık mesleki kıdeme sahiptirler. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışma grubu belirlenirken tüm katılımcıların en az beş yıllık deneyime sahip olmaları, ayrıca sınıf öğretmenlerinin en az iki kez birinci sınıf okutmuş ve halen birinci sınıfı okutuyor olmaları ölçüt olarak kabul edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Okul öncesi ve sınıf öğretmenleri ile yapılacak görüşmeler için öncelikle beş sorudan oluşan taslak görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak görüşme formuna yönelik üç alan uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda bir soru görüşme formundan çıkarılmıştır. Daha sonra formun deneme uygulaması kapsamında bir sınıf öğretmeni ve bir okul öncesi öğretmeni ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Deneme görüşmesinden sonra formun olduğu şekliyle uygulanmasına karar verilmiştir.

Araştırmada şu temel sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesinde yapılan okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları nelerdir?

2. Okul öncesi öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

3. Okul öncesi ve sınıf öğretmenleri, diğer düzeyin programı hakkında ne kadar bilgi sahibidirler?

4. Okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin birbirlerinden beklentileri nelerdir?

Araştırma verilerinin toplanmasında odak grup görüşmesi tekniğinden yararlanılmıştır. Odak grup görüşmesi, bir moderatör başkanlığında, benzer özelliklere sahip birden çok kişinin katılımı ile olur. Moderatör tarafından önceden hazırlanmış, tam yapılandırılmamış açık uçlu bir görüşme taslağına uygun olarak belli bir konu tartışılır. Odak grup görüşmesinde, katılımcı sayılarının 4 ile 10 arasında olması idealdir (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011). Büyüköztürk'e (2007) göre odak grup görüşmesinde amaç katılımcıların, diğerlerinin görüşlerini duyabildiği ve buna göre kendi görüşleri üzerinde düşünebildiği sosyal bir ortamda, insanların bir konu ya da konular hakkında gerçekten ne düşündüklerini ortaya koymaktır. Kuş'a (2007) göre odak grup görüşmelerinin ayırıcı özelliği, katılımcılar arasındaki etkileşim sonucu üretilen verilerin kavranmasıdır.

Araştırma kapsamında okul öncesi ve sınıf öğretmenleri ile yapılan odak grup görüşmesi yaklaşık 60 dakika sürmüştür. Görüşmeye tüm araştırmacılar katılmış, ancak araştırmacılardan biri moderatör görevini üstlenmiştir. Görüşme katılımcıların da onayı alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Odak grup görüşmesi sırasında moderatör, anlaşılmayan yerler olduğunda ya da konu dağıldığında katılımcıları yönlendirmiştir. Ancak yapılan yönlendirmelerde katılımcıların düşüncelerini etkileyecek dönütlerden kaçınılmıştır. Ayrıca açıklama gerektiren durumlarda katılımcılara araştırma sorularının yanı sıra açıklayıcı cevap gerektiren ek sorular da sorulmuştur. Görüşme sonunda moderatör, konuşulan konuları özetlemiş ve katılımcılara eklemek istedikleri herhangi bir şey olup olmadığını sormuştur. Katılımcıların son sözlerini söylemelerinden sonra tüm katılımcılara teşekkür edilerek görüşme sonlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında odak grup görüşmesi tekniğiyle elde edilen veriler öncelikle üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı yazılı metin haline dönüştürülmüştür. Yapılan çalışma sonucunda yaklaşık 55 sayfa veri elde edilmiştir. Yazılı metinler karşılaştırılmış ve aralarında fark olmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için yapılan görüşmenin dökümleri çalışmaya katılan öğretmenlere gösterilmiş ve öğretmenlerden görüşlerini teyit etmeleri istenmiştir. Katılımcılardan, görüşlerine yönelik teyit alındıktan sonra analiz aşamasına geçilmiştir.

Elde edilen verilerin analizinde nitel veri analizi tekniklerinden "içerik analizi" tekniği kullanılmıştır. Veriler üç araştırmacı tarafından bağımsız bir şekilde incelenerek kodlanmıştır. Yapılan kodlamaların güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği "Güvenirlilik= (Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)x100" formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda güvenilirliğin

%92,6 olduğu belirlenmiştir. Miles ve Huberman'a (1994) göre güvenilirlik %70 ve üzerindeyse yeterli görülmektedir. Yapılan hesaplama sonucunda elde edilen değer %70'in üzerinde olduğundan yapılan kodlamaların yeterli düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir.

BULGULAR VE YORUM

Odak grup görüşmesine katılan 6 katılımcı görüşme sırasında kendilerine yöneltilen açık uçlu sorular temelinde kendi düşüncelerini diğer katılımcılarla girdikleri etkileşimler aracılığıyla ortaya koymuşlardır. Katılımcıların görüşleri zaman zaman birbirinden farklı ve çatışan, kimi zaman da birbirini destekler ya da tamamlayıcı nitelikte olmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular “Okul Öncesinde Yapılan Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları”, “Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar”, “Öğretmenlerin Beklentileri”, “Öğretmenlerin Diğer Düzeyin Programı Hakkındaki Bilgileri”, “Bir Araya Gelerek Fikir Alışverişinde Bulunma” başlıkları altında sunulmuştur. Bulgular sunulurken öğretmenlerin görüşlerinden birebir alıntılara yer verilmiştir. Bu alıntılarda okul öncesi öğretmenleri K1, K2 ve K3; sınıf öğretmenleri ise P1, P2 ve P3 olarak gösterilmiştir.

Okul Öncesinde Yapılan Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Okul öncesi öğretmenlerinin ifadelerinden hareketle, okul öncesi eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında; çizgi, kavram öğretimi ve ses çalışmaları ile çok sık ve yaygın olmasa da harf çalışmaları yapılmaktadır. Öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri aşağıda sunulmuştur.

K1: Çizgi çalışması yaptırıyoruz. Kavramlar ile ilgili çalışmalar yaptırıyoruz. Özellikle son zamanlarda daha çok çizgi çalışmalarına ağırlık veriyoruz. Harfleri yazdırmıyoruz. Noktaları birleştirme, deniz dalgalarını tamamlama, çapraz çizgileri ok yönünde birleştirme çalışmaları yapıyoruz. E-L-A-T harfleri var ya onların şekillerine yönelik çalışmalar yapıyoruz.

K3: Bizde okuma-yazmaya hazırlık denildiği anda çoğunlukla çizgi çalışması, yazı çalışması, harf çalışması akla geliyor. Okuma-yazma çalışmasında bizdeki sıkıntılardan bir tanesi, şu firmaların bize pazarlamış olduğu kitaplar. Ben bunlara karşıyım. Onların içerisinde renk kavramı, sayı kavramı, çizgi çalışması ile ilgili etkinlikler hazır verilmiş. Bir de şöyle bir durum var. Artık aileler eğitimin içine o kadar girdi ki, çocuklar anaokuluna gelmeden önce kalem tutmayı, boyamayı ya da bir şeyler yazmayı bilerek geliyor.

K3'ün bu düşüncesini diğer katılımcıların tamamı “aynen evet” diyerek onaylamışlardır. Tüm katılımcıların hem piyasadaki yardımcı kaynakların kullanılmasından hem de ailelerin müdahalelerinden şikâyetçi oldukları anlaşılmaktadır.

K2:Çoğunlukla kalemi kaldırmadan yuvarlama ve ses çalışmaları yaptırıyoruz. Mesela “E” harfi ile başlayan neler var sınıfımızda. Kimin adı “E” sesi ile başlıyor gibi.

Okul öncesi öğretmenleri K2'nin ifade ettiği gibi sesli harfleri vermektedirler. "Sessiz harflerde neler yapıyorsunuz? Bu harflere yönelik çalışma yapıyor musunuz?" sorusuna hep birlikte (K1-K2-K3): "Vermiyoruz. Çünkü onlar sorun oluyor." şeklinde yanıt vermişlerdir.

Bu aşamada moderatörün, "Peki size yol gösterecek, sizi destekleyecek bir okuma-yazmaya hazırlık programı var mıdır?" sorusuna okul öncesi öğretmenleri:

K3: *Maalesef öyle bir programımız yok.*

K2: *Aslında genel okul öncesi eğitim programı var. Onda da kavramlar listesi var sadece.* şeklinde yanıt vermişlerdir. Okul öncesinde öğretmenlere ve anne-babalara yol gösterecek bir okuma-yazmaya hazırlık çalışması programının ve nitelikli kaynakların olmayışı birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu durum "Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar" başlığı altında verilen sınıf öğretmenlerinin ifadelerinden de anlaşılmaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar

Sınıf öğretmenleri, okul öncesinde çocukların kalemle çok fazla karşılaşmasının ve erken okuma-yazma öğrenmesinin birinci sınıfta bazı sorunlara neden olduğunu ifade etmişlerdir. Erken okuma-yazmanın sanıldığı gibi olumlu bir durum olmadığını, bu durumun farklı sakıncaları olduğunu dile getirmektedirler. Özetle ifade etmek gerekirse, sınıf öğretmenleri, okul öncesinde yapılan okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının işleri karıştırdığını düşünmektedirler. Öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri 'Bıkma ve Sıkılma', 'Yanlış Yazma', 'Oyalama' ve 'Gerileme' alt başlıklarıyla sunulmuştur.

Bıkma ve Sıkılma

Sınıf öğretmenlerine göre, okul öncesinde yapılan fazla çizgi çalışmaları ve kağıt-kalemle yapılan diğer etkinlikler çocukların birinci sınıfta sıkılmalarına ve bıkkınlık göstermelerine sebep olmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin konu ile görüşleri şu şekildedir:

P2: *Aynı çalışmalar bizim müfredatımızda da var. İlk haftalarda yaptırıyoruz zaten. Ama bunlar artık cezaya döndü. Oysa eskiden ödül olarak kullanırdık. Şunu yapalım, şu çalışmayı yapalım daha sonra boyama yapalım demek eskiden bir ödül gibiydi. Çocuklar boyamak, resim yapmak istemiyor. O kadar doymuş ki.*

P3: *Anne çalıştığı için 2-3 yıl okul öncesi eğitime gidenler var. Çizgi çalışmaları ve boyama çok fazla yapılıyor. Çocuk artık okuldan bıkmış. Yani boyamadan, resim yapmadan bıkmış. Bırak ki yazı ve okuma öğreteceğiz. Bu nedenle çok sıkıntı çekiyoruz. Belki 1 yıl gitseydi, bu kadar bıkkınlık oluşturmazdı.*

Yanlış Yazma

Sınıf öğretmenleri, okul öncesinden gelen çocukların yazma konusunda çok fazla yanlış öğrenme ile geldiklerini ve bu yanlış öğrenmeleri düzeltmenin oldukça zor olduğunu iddia etmektedirler. Öğretmenlerin bu konuya yönelik olarak görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

P1: *El yazısında yön çok çok önemli. Harflerin yönleri var. Kıvrıklık önemli. Bitişik eğik yazı yazıyoruz. Kurala uygun yazarsa güzel yazar. Çocuk içinden geldiği gibi yazıyor. İsmi düz yazıyla yazabiliyor okula gelmeden. Önceden okul öncesi öğretmeni ve annesinden onay görmüş, güzel yazdın diye. Ama 1. Sınıf öğretmeni onay vermiyor. Değiştiremiyoruz daha sonra.*

P2: *Okul öncesinde yapılan okuma-yazma çalışmaları biraz işleri karıştırıyor.*

Oyalama

Sınıf öğretmenleri erken okuma-yazmanın mevcut sistemden kaynaklanan nedenlerden dolayı çocuklara zarar verdiğini ve bu tür çocukları sadece oyalamakla geçiştirdiklerini ifade etmektedirler. Öğretmenlerin bu konu ile ilgili görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

P1: *Okuma-yazmayı biliyor çocuk. Çok güzel okuyor, hecelemiyor. Görevlendiriyorum onu. "Laptopu getir, hadi bize şunu yap" gibi. Çocuk sıkılmasın diye bazen ek çalışmalar veriyorum. "Sen benim yardımcısın, hadi arkadaşlarını kontrol edelim, sen de diğer arkadaşlarını kontrol eder misin?" diyorum. Yani öğretmen gibi ona bir iki görev veriyorum. Ama onun dışında bizim müfredatlarımız, o çocukları göz ardı ediyor.*

P3: *Oyalama politikası, yani başka bir şey yapamazsınız. Benim okuyan bir öğrencim vardı. O çocuğun bildiğini bildiğimiz için bir ses çalışması yaptığımızda okuma-yazmada en son ona söz hakkı vermek zorundasınız. Çünkü sınıfta 36 kişi var. Mecburen en çok uğraştıranlarla uğraşıyorsunuz yani.*

Gerileme

Katılımcılara göre, eğitim sistemi bireylerin yeteneklerini törpüleyerek herkesi aynı düzeye getirmeye çalışmaktadır. Yetenekleri görmezden gelen bu anlayış genelde çocukları özelde ise, üstün yetenekli ve üstün zekalı çocukları yok saymaktadır. Öğretmenler bu konuya yönelik görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

P1: *Okul öncesinde okuma-yazmayı öğrenen çocuklar konusunda birşey söylemek istiyorum. Değişik senelerde birkaç tane öyle hem de zeki öğrencim oldu. Basamağı önceden atlayan. Ama sistem bunu kabul etmiyor. Tekrar o basamağı tamamlattıyor. Geri dönmek zorunda kalıyor. Tabi ki doğal olarak farklı süreçlerle ilgileniyorsunuz siz. İşte hece çalışıyorsunuz falan. Diğerleriyle daha çok çalışıyorsunuz. Diğer çocuklara ilginiz fazlalaşınca okuma-yazma bilen çocuk sizin dikkatinizi çekmek için bile olsa ya gerileme numarası yapıyor ya da o süreci yaşamak adına kendi kendine engeller koyuyor. İşte böyle bir sıkıntı oluyor. Yani her basamağı tam zamanında yaşamak gerekiyor. Öncesinde yapılan şey aslında ileriye dönük olarak zarar veriyor. Yaramaz değilse bile dikkat çekmeye çalışıyor. Göze girmek için aşırı şımarıklık ya da soytarılığa varan şeyler yapıyor.*

P3: *Daha önce öğrenmesi, diğerlerinin önüne geçmesi anlamına gelmez. Bir noktada duruyor çünkü. Bir süre sonra diğer çocuklarla eşitleniyor. Okuma-*

yazmayı bilen çocuk çok sıkılıyor, yerinde oturmak istemiyor ve çok problem oluyor. Davranışta da gerileme oluyor. Mesela bebek gibi konuşuyor.

Öğretmenlerin Beklentileri

Görüşmede sınıf öğretmenlerine, okul öncesi öğretmenlerinden neler beledikleri sorulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin konu ile ilgili görüşleri ve okul öncesi öğretmenlerinin, sınıf öğretmenlerine itirazları aşağıda verilmiştir.

P1: *Okul öncesinde okuma-yazma yerine keşke daha farklı şeyler yapılırsa. Mesela görsel okuma, kendini ifade etme gibi. O zaman okul öncesi bize çok daha faydalı olacak. Yani yazmaktan, çizmekten ziyade gerçekten hayatı öğrenmek adına, oyun oynamayı, arkadaşını dinleyebilmeyi, kendi fikirlerini söyleyebilmeyi, cümle kurabilmeyi, yorum yapabilmeyi, eleştirebilmeyi yapsın. Yani daha az kağıt-kalem olsun.*

P2: *Okul öncesinden beklentim çocuklar sınırları, kuralları, kavramlar arasındaki ilişkiyi öğrensin. Ondan sonraki beceriler zaman içinde kazandırılıyor. İnanın, okul öncesinde çizgi çalışması yapmış ya da eline hiç kalem almamış çocuk aynı zamanda yazmayı öğreniyor. Hatta bazen hiç çizgi çalışması yapmamış çocuk daha çabuk öğrenebiliyor. Daha düzgün bile yazabiliyor. Çünkü o daha temiz bir durumda. Sifirdan öğrenmiş oluyor.*

Sınıf öğretmenlerinin bu beklentilerine okul öncesi öğretmenleri, söz konusu beklentilerle ilgili zaten çok şeyin yapıldığını, merakı ve öğrenme isteği olan çocukların önünde engel olmanın anlamsız olduğunu söyleyerek itiraz etmektedirler. Okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

K1: *Bunlar zaten fazlasıyla yapılıyor hocam. Biz sadece resim ve çizgi çalışması yaptırmıyoruz.*

K2: *İsmi yazmak istiyor çocuk. Yazmayın demiyorum. Yazabilirsiniz diyorum. Ben sormak istiyorum, bunu gerçekten değiştirmek çok mu zor oluyor?*

K3: *Tamam, biz de bunun her zaman düşüncesi içerisindeyiz ve yapıyoruz da. Ama bizim de elimizde müfredat var. Mesela günlük planlarımız var bizim. Onda hergün okuma-yazmaya hazırlık çalışması koymamız bekleniyor.*

Öğretmenlerin Diğer Düzeyin Programı Hakkındaki Bilgileri

İlginçtir ki, aynı sistem içerisinde ve hatta aynı kurumda yer alan sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programını, okul öncesi öğretmenlerinin ise birinci sınıf programını bilmedikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri aşağıda sunulmuştur.

K1: *Oğlum birinci sınıfa gitmeden önce bazen arkadaşlara soruyordum. Ama o kadar bilgi ve tecrübe sahibi değildim. Oğlum okula başladıktan sonra bizim programımızla çizgi çalışmaları olsun kavram çalışmaları olsun bazı şeylerde paralel olduğunu gördüm.*

K3: *Bizim en büyük sıkıntılarımızdan biri sınıf öğretmenlerinin okul öncesi programını, okul öncesi öğretmenlerinin ise birinci sınıf programını bilmemesi.*

P1: *Kesinlikle en büyük problemimiz K3'ün dediği gibi birbirimizin programını bilmemek.*

P2: *Doğrusunu isterseniz ben okul öncesinde okuma-yazma çalışmaları ile ilgili neler yapıldığını bilmiyorum.*

Bir Araya Gelerek Fikir Alışverişinde Bulunma

Her iki düzeydeki öğretmenlerin aynı okulda görev yapmalarına rağmen birbirleriyle fikir alışverişinde bulunmamaları ve tecrübelerini paylaşmamaları bir sorun olarak görülmektedir. Diğer yandan öğretmenleri bir araya getirecek yasal düzenlemelerin olmadığı, öğretmenlerin genelde daha çok bir sorunla karşılaştıklarında birbirlerinin fikirlerine başvurdukları, ya da özel merakı olan öğretmenlerin kişisel çabaları ve kişisel ilişkileri ile diğer düzeydeki öğretmenlerle birşeyleri paylaştıkları katılımcıların ifadelerinden anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri şöyledir:

P1: *Sistemik bir görüş alışverişimiz yok ama benim özel ilgim var, anasınıflarına gidiyorum yani. Ama tamamen özel ilgi.*

P2: *Daha çok bir problem çıktığı zaman önceki öğretmenine gidip soruyorum.*

K2: *Aslında yapılması gereken zümre toplantıları gibi resmi toplantılar tertip etmek.*

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, okul öncesi eğitim kurumlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında genellikle kavram öğretimi, çizgi çalışmaları, ses farkındalığı çalışmaları ile sık ve yaygın olmasa da harf çalışmaları yapılmaktadır. Akbaba Altun ve diğ.'nin (2014) yaptığı çalışmada da bu araştırmanın bulgularına benzer şekilde okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında daha çok kavram, çizgi ve ses çalışmaları yaptıkları belirlenmiştir. Ancak her iki çalışmada da okul öncesi öğretmenlerinin yaptıkları okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarında bir birlik olmadığı görülmüştür. Bu durum, okul öncesi eğitim programında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik standartların olmamasından ve okul öncesi öğretmenlerinin birinci sınıf Türkçe programı hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarından kaynaklanabilir. Ayrıca okul öncesi eğitimde öğretmenlere ve anne-babalara yol gösterecek okuma-yazmaya hazırlık ile ilgili nitelikli kaynakların yokluğunun da bu konuda etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bulgular, öğretmenlerin ses farkındalığı çalışmalarına yeterince önem vermediklerini göstermektedir. Çünkü öğretmenler sadece sesli harflere yönelik çalışmalar yaptıklarını; diğer seslerle ilgili farkındalık çalışmalarına ise fazla zaman ayırmadıklarını belirtmektedirler. Yapılan diğer araştırmalar da bu bulguyu destekler niteliktedir (Akbaba Altun ve diğ., 2014; Erdoğan ve diğ., 2013; Phillips, Menchetti ve Lonigan, 2008; Tuğluk ve diğ., 2008). Oysa okuma-yazmaya hazırlığa yönelik olarak yapılan araştırmalar okul öncesi dönemde yapılan ses farkındalığı çalışmalarının ileriki yıllarda çocuğun okuma-yazma becerilerini kazanmasında oldukça önemli olduğunu göstermektedir (Erdoğan, 2012; Anthony ve Francis,

2005; Pullen ve Justice, 2003; Burgess, 2002). Bu önem gözönünde bulundurulurarak okul öncesi öğretmenlerinin ses farkındalığı çalışmalarına, tüm sesleri kapsayacak şekilde yer vermeleri gerektiği söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin çok sık olmasa da harf çalışmaları yaptıkları belirlenmiştir. Oysa hem 2006 hem de 2013 yıllarında uygulamaya konulan okul öncesi eğitim programlarında okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının, okuma-yazma öğretme amacı taşımadığı belirtilmektedir. Ancak 2006 programında harf öğretimi ile ilgili herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Bu eksiklik 2013 yılında yayınlanan program giderilmiştir. Araştırmanın yapıldığı dönemden sonra uygulamaya konulan okul öncesi eğitim programında (MEB, 2013) okuma-yazmaya hazırlık ve harf öğretimi ile ilgili “Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ilkokula hazırlık çalışmalarının içerisinde yer alan ve çocukların ilkokula geçişini kolaylaştırmak, hazır bulunuşluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Kesinlikle okuma ve yazma öğretmek amacını taşımamaktadır. Programda okuma ve yazma öğretimi yoktur. Harfleri göstermek ve harfleri yazdırmak da yoktur.” ifadelerine yer verilmiştir. Bu açıklama okul öncesi öğretmenlerine daha açık bir şekilde yol gösterici olduğundan olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Sınıf öğretmenlerine göre, okul öncesi eğitimde yapılan okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, birinci sınıfta öğrencilerin yanlış yazma, okuldan sıkılma ve gerileme gibi sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır. Yapıcı ve Ulu (2010) tarafından yapılan araştırmada da, bu araştırmanın bulgularına benzer şekilde sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını yanlış yaptıkları, bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin bu çalışmaları yaptırmamaları düşüncesinde oldukları belirlenmiştir. Bu bulguya benzer bir bulgu da Dereli (2012) tarafından yapılan araştırmada elde edilmiştir. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi öğretmenlerinden okul öncesi dönemde sadece çizgi çalışmaları yaptırmaları beklentisinde oldukları belirlenmiştir. Çünkü sınıf öğretmenlerine göre okul öncesinde öğrenilen yanlış bir harf ya da harf yazımının sonradan düzeltilmesi zor olmaktadır. Bu bulguyla paralellik gösteren bir bulgu da Şahin, Sak ve Tuncer’in (2013) yaptığı araştırmada elde edilmiştir. Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun, öğrencilerin okul öncesindeki yanlış öğrenmelerinin ilkokul birinci sınıfta sorunlara neden olabileceği görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Yapılan farklı araştırmalarda (Fogo, 2008; Güleç, 2008) ise, okul öncesi öğretmenlerinin el yazısı ve bu yazıya yönelik çalışmalar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Senemoğlu’na (2005) göre, önceden gerçekleşen bazı öğrenmeler daha sonra gerçekleşmesi beklenen bir öğrenmeyi engelleyebilmekte, farklı bir ifade ile ileriye ket vurmaktadır. Bu araştırma kapsamında görüşlerine başvuru sınıf öğretmenlerinin konu ile ilgili görüşleri dikkate alındığında, okul öncesinde yapılacak yanlış uygulamaların birinci sınıftaki okuma-yazma çalışmalarını olumsuz etkileyebileceği söylenebilir.

Sınıf öğretmenleri, birinci sınıfa okuma-yazmayı bilerek gelen çocukları büyük bir sorun olarak görmektedirler. Çünkü onlara göre bu çocuklar sınıfın

düzenini bozmaktadırlar. Ülkü'nün (2007) yaptığı araştırmada da, sınıf öğretmenlerinin erken okuma-yazma becerisi gösteren çocukların sorunlara neden olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir. Şahin ve diğ.'nin (2013) yaptıkları araştırmada sınıf öğretmenlerinin okul öncesinde okuma-yazma öğretimi yapılmasına kesinlikle karşı oldukları belirlenmiştir. Sınıf öğretmenleri bu tür durumlarda akademik gerileme ve öğrencilerin ilgisinin azalması sorunlarıyla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Aynı araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin de sınıf öğretmenleriyle benzer düşüncede oldukları tespit edilmiştir. Başar'ın (2013) sınıf öğretmenleri ile yürüttüğü çalışmada ise okul öncesi dönemde okuma-yazma öğrenerek ilkökul birinci sınıfa başlamış öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun motivasyon düşüklüğü, okuma hızı ve yazma ile ilgili sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlar ilkökula okuma-yazmayı öğrenmiş olarak başlayan öğrencilerin süreç içerisinde çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir. Ancak bu durum, öğretmenlerin okuma-yazmayı erken öğrenen çocuklara yönelik hangi çalışmalarını yapmaları gerektiğini bilmemelerinden kaynaklanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin kendilerine gelen çocukların eğitim gördükleri bir önceki düzeyde neler olup bittiğine ilişkin bilgileri olmadığı gibi okul öncesi öğretmenlerinin de bir sonraki düzeyde öğretimin nasıl yapıldığıyla ve iki sistemin birbirini tamamlayıcı nitelikte olması için nelerin yapılması gerektiğiyle ilgili bilgilerinin olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre öğretmenlerin diğer düzeylerdeki öğretim programlarına yeterli düzeyde ilgi göstermedikleri söylenebilir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili okul öncesi öğretmenlerine ve anne babalara yol gösterecek nitelikli televizyon ve radyo programları ile basılı yayınların alana kazandırılması sağlanabilir. Özellikle okul öncesi dönemde yapılan ses farkındalığı çalışmalarının, ileriki yıllarda okuma-yazma becerisi üzerindeki olumlu etkisi gözönüne alınarak hazırlanacak materyallerde uygulamalı etkinliklere yer verilebilir.
- Sınıf öğretmenlerine okul öncesi eğitim, okul öncesi öğretmenlerine de ilkökul programı, özellikle de ilkökul birinci sınıf programı konularında hizmetiçi eğitim verilebilir.
- Sınıf öğretmenleri ile okul öncesi öğretmenlerinin her yıl düzenli olarak yılda en az iki kez bir araya gelmeleri sağlanabilir.
- Okuma-yazmayı erken öğrenen çocukların sistem içerisinde zarar görmelerinin önüne geçilmesi için gerekli tedbirler alınabilir.
- Konu ile ilgili olarak okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeye yönelik araştırmalar daha büyük örneklemeler üzerinde gerçekleştirilebilir.

- Okul öncesi eğitim kurumlarının okuma-yazmaya hazırlık yeterliklerini inceleyen araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba Altun, S., Şimşek Çetin, Ö. ve Bay D. N. (2014). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 244-263.
- Alisinanoğlu, F. ve Şimşek, Ö. (2012). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerine etkisinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 1-14.
- Anthony, J. L. ve Francis, D. J. (2005). Development of phonological awareness. *Current Directions in Psychological Science*, 14(5), 255-259.
- Başar, M. (2013). Okuma yazma öğrenerek ilkokula başlayan çocukların karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 1(1), 275-294.
- Bay, N. D. (2008). *Anasınıfı öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin yeterlilik algılarının belirlenmesi*. Gazi Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Berry, R. S. (2000). *Children's environmental print reability, validity and relationship to early reading*. Univeristy of North Carolina: Unpublished dissertation.
- Burgess, S. R. (2002). The influence of speech perception, oral language ability, the home literacy environment, and pre-reading knowledge on the growth of phonological sensitivity: A one-year longitudinal investigation. *Reading and Writing*, 15(7-8), 709-737.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cappelloni N., L. (2011). *Kindergarten teachers' perceptions of kindergarten readiness*. University of San Francisco: Unpublished dissertation.
- Clark, P. ve Kragler, S. (2005). The impact of including writing materials in early childhood classrooms on the early literacy development of children from low-income families. *Early Child Development and Care*, 175(4), 285-301.
- Çelenk, S. (2007). *İlkokuma yazma programı ve öğretimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K. ve Oğuz, E. (2011). Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 95-107.
- Dereli, E. (2012). Okul öncesi öğretmenleri ile ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık süreci ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılarak incelenmesi. *Akademik Bakış*, 30, 1-20.
- Deretarla Gül, E. (2004). *Anasınıfı öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin bakış açıları, sınıf içi kullanılan materyal ve etkinlikler ile çocukların okuma yazmaya ilgilerinin incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.

- Erdoğan, Ö. (2012). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin fonolojik farkındalık becerileri ile okuma becerileri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 37(166), 41-51.
- Erdoğan, T., Özen Altınkaynak, Ş. ve Erdoğan, Ö. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlığa yönelik yaptıkları çalışmaların incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1188-1199.
- Fogo, L. J. (2008). *Writing in preschool*. Purdue University: Unpublished dissertation.
- Gardiner, E. M. (2006). *Assessing dynamic indicators of basic early literacy skills as a predictor of reading success for beginning readers*. Capella University: Unpublished dissertation.
- Güleç, G. (2008). *Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili görüş ve uygulamaları*. Pamukkale Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Kleeck, A. ve Schuele, C. M. (2010). Historical perspectives on literacy in early childhood. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 19, 341-355.
- Kuş, E. (2007). *Nicel-nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- MEB (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- MEB (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California: SAGE Publications.
- Pullen, P. C. ve Justice, L. M. (2003). Enhancing phonological awareness, print awareness, and oral language skills in preschool children. *Intervention in school and clinic*, 39(2), 87-98.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Spira, E. G., Bracken, S. S. ve Fishel, J. E. (2005). Predicting improvement after first-grade reading difficulties: The effects of oral language, emergent literacy, and behavior skills. *Developmental Psychology*, 41, 225-234.
- Şahin, İ. T., Sak, R. ve Tuncer, N. (2013). Okul öncesi ve birinci sınıf öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık sürecine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1691-1713.
- Tuğluk İ. H., Kök, M., Koçyiğit, S., Kaya, H. İ. ve Gençdoğan, B. (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazma etkinliklerini uygulamaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 72-81.
- Ülkü, Ü. B. (2007). *Anasınıfı ve ilköğretim birinci sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin, çocukların okul olgunluğu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Çukurova Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Wasik, B., Bond, M. ve Hindman, A. (2006). The effects of a language and literacy intervention on Head Start children and teachers. *Journal of Educational Psychology*, 98, 63-74.

- Yangın, B. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazır bulunuşluk durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 294-305.
- Yapıcı, M. ve Ulu, F. B. (2010). İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerinden beklentileri. *Kuramsal Eğitim Bilim*, 3(1), 43-55.
- Yıldırım, A. ve Şimsek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: SeçkinYayıncılık.